

Sigmaplan

Zitten er schatten
in de bodem?

PAGINA 3

NATTE NATUUR EN OVERSTROMINGSGBIED IN WAL-ZWIJN

Sigmawerken in Wal-Zwijn gestart

Het Sigmaplan wil iedereen die langs de Schelde en haar zijrivieren woont, beschermen tegen waterellende. En dat is nodig; zeker in Hamme en omgeving, aan de oevers van de Schelde. Vroeger vingen natuurlijke overstromingsgebieden in de valleien overtollig water op. Maar die zijn doorheen de jaren verdwenen. Er werden hoge dijken gebouwd en vandaag zijn de natuurlijke overstromingsgebieden deels bebouwd of zijn het intensieve landbouwgebieden.

Met het Sigmaplan willen Waterwegen en Zeekanaal NV en het Agentschap voor Natuur en Bos nu opnieuw meer ruimte geven aan de Schelde door overstromingsgebieden in te richten. Tegelijk herstellen ze de typische Scheldenatuur. Als de werken achter de rug zijn, zal je vanaf verschillende dijken en wegen in het gebied die nuttige natuur in al haar pracht kunnen bewonderen.

Grote Wal, Kleine Wal, Zwijn en Groot Schoor: die vier deelgebieden maken deel uit van het Sigmaproject Wal-Zwijn. Het is een van de vele Sigma-

projecten langs de Schelde en haar zijrivieren.

Grote Wal, Kleine Wal en Zwijn vormen we om tot een overstromingsgebied dat bij stormtij overtollig water uit de Schelde zal opvangen. Er komt een ringdijk omheen die het water tegenhoudt. En in Groot Schoor krijgt het getij vrij spel, met als resultaat een landschap van slikken en schorren. Heel wat dieren en planten zullen zich daar thuis voelen.

Hoe ver staat het intussen met al die plannen? Je leest er alles over in deze nieuwsbrief.

> pagina 2

 WATERVEILIGHEID

 NATUUR

 BELEVING

Wal-Zwijn garandeert
droge voeten

PAGINA 2

Proefsleuven

PAGINA 3

Welke timing
volgen we?

PAGINA 4

Wal-Zwijn garandeert droge voeten

Het projectgebied Wal-Zwijn telt vier deelgebieden die elk een stukje van de puzzel vormen: Kleine Wal, Grote Wal, Zwijn en Groot Schoor. In totaal gaat het om meer dan 200 hectare.

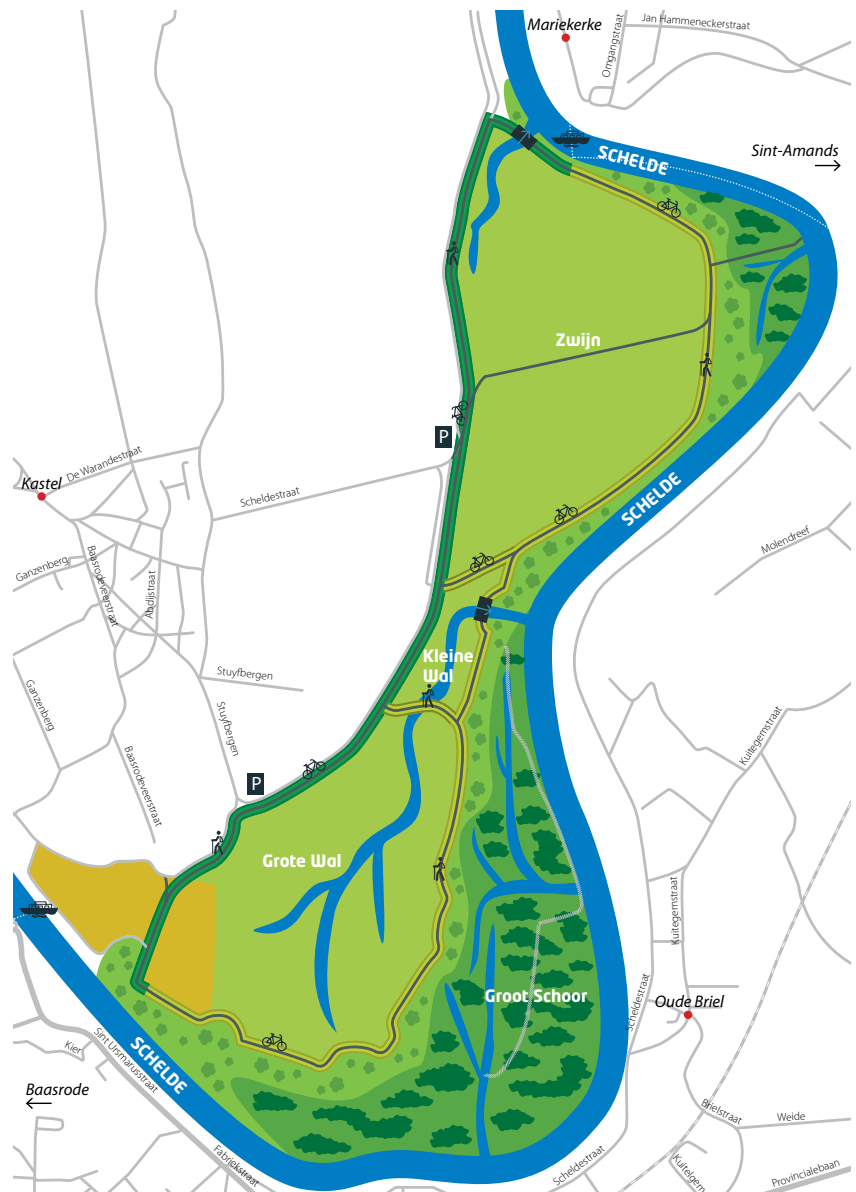

Droge voeten gegarandeerd

Kleine Wal verbindt Grote Wal in het zuiden met Zwijn in het noorden. De drie gebieden zullen samen een gecontroleerd overstromingsgebied van 145 hectare vormen. Wat het nut is van zo'n gebied? Enkele keren per jaar geselt stormtij de Schelde, wanneer springtij en een noordwesterstorm samen tekeergaan. Het overtollige rivierwater kan dan over de overlooptijd het overstromingsgebied binnenstromen. Door overtollig rivierwater te bergen in het overstromingsgebied, daalt het waterpeil van de rivier. Zo worden omliggende bewoonde gebieden beschermd tegen overstroming. Zodra het waterpeil van de Schelde is gezakt, stroomt het water langs uitwateringssluizen in Kleine Wal en Zwijn terug naar de rivier. Een hoge, stevige ringdijk houdt Kastel en Moerzeke en de achterliggende akkers en graslanden de hele tijd droog.

Ringdijk van Durmezand

In de zuidwestelijke uithoek van het gebied ligt 220.000 kubieke meter zand opgeslagen. Dat werd bovengehaald tijdens baggerwerken in de Durme. Het Durmezand zal dienen als bouwstof voor de nieuwe ringdijk rond het overstromingsgebied. We vullen het aan met zand dat we lokaal afgraven. Zo blijven Kastel en Moerzeke gespaard van zwaar vrachtverkeer voor zandtransport.

getijdennatuur	ringdijk	uitwateringssluis
bestaande zandopslag	compartimeringsdijk	veer
overlooptijd	jaagpad	af te graven zomerdijk

Zitten er schatten in de bodem?

De aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied brengt stevige graafwerken met zich mee. Maar wat met eventuele archeologische overblijfselen in de grond? Die moeten onderzocht worden, zo zegt de Europese regelgeving. De hamvraag was dus: zit er archeologisch erfgoed in het projectgebied Wal-Zwijn? Leefden er ooit mensen?

De voordelen van eb en vloed

Groot Schoor, een gebied van zo'n 30 hectare langs de oevers van de Schelde, krijgt een andere invulling. We ontpolderen het gebied. De huidige zomerdijk verdwijnt om het water vrij spel te geven. Groot Schoor staat dan als vanouds onder de invloed van de getijden. Het gebied overstroomt twee keer per dag. Daardoor ontstaan er zeldzame zoetwaterslikken en -schorren. Bijzondere planten- en diersoorten zullen zich hier thuis voelen. We verwachten de kluut, de scholekster en de kleine plevier, om maar enkele fraaie vogels te noemen. Wil je nu al komen genieten van het landschap? Neem dan de veerboot in Sint-Amands, Moerzeke of Mariekerke, waartussen een driehoeksveer vaart, of het veer in Baasrode. Ook fietsers zijn welkom!

In de zestiende eeuw transformeerde het gebied tussen Kastel en de Schelde in een polder. Dat was het werk van de monniken van de Sint-Bernardusabdij. Die ingreep zien we vandaag nog steeds: het landschap in Wal-Zwijn bestaat uit dijken, weilanden, landbouwpercelen en bos.

Voorloper van de Schelde

Hoe zag het landschap eruit voor 1500? Een team archeologen zocht het uit door boringen uit te voeren op de plaats waar het overstromingsgebied zal komen. Aan de hand van de opeenvolgende bodemlaagjes konden ze de geschiedenis van het landschap reconstrueren tot en met de inpoldering in de zestiende eeuw.

Zo'n 15.000 jaar geleden stroomde een voorloper van de Schelde door Zwijn en Kleine Wal. Ten westen van deze oeroude Schelde, landinwaarts,

kon het onderzoeksteam geulen en hoogtes ontwaren die parallel lopen met de huidige rivier. Die ontstonden door het opschuiven van de Schelde naar het oosten.

De hoogtes langs de rivier moeten voor de mens een interessante plek zijn geweest: lekker droog, vlak bij water. De boringen en een kleine opgraving hier doen vermoeden dat de prehistorische mens het gebied bezocht heeft.

Proefsleuven

Ook aan de bouw van de ringdijk gaan intensieve graafwerken vooraf. Daarom legden archeologen in augustus 2016 proefsleuven aan langs het traject van de toekomstige ringdijk van 3 km om te zoeken naar menselijke sporen. Er werden geen sporen gevonden van nederzettingen of menselijke activiteit.

Welke timing volgen we?

Hoe ver staan we?

In maart 2016 zijn we gestart met de voorbereiding van de bouw van de ringdijk. Die zal rond het gecontroleerde overstromingsgebied lopen. De voorbereiding omvatte onder meer onderzoek naar het archeologisch erfgoed.

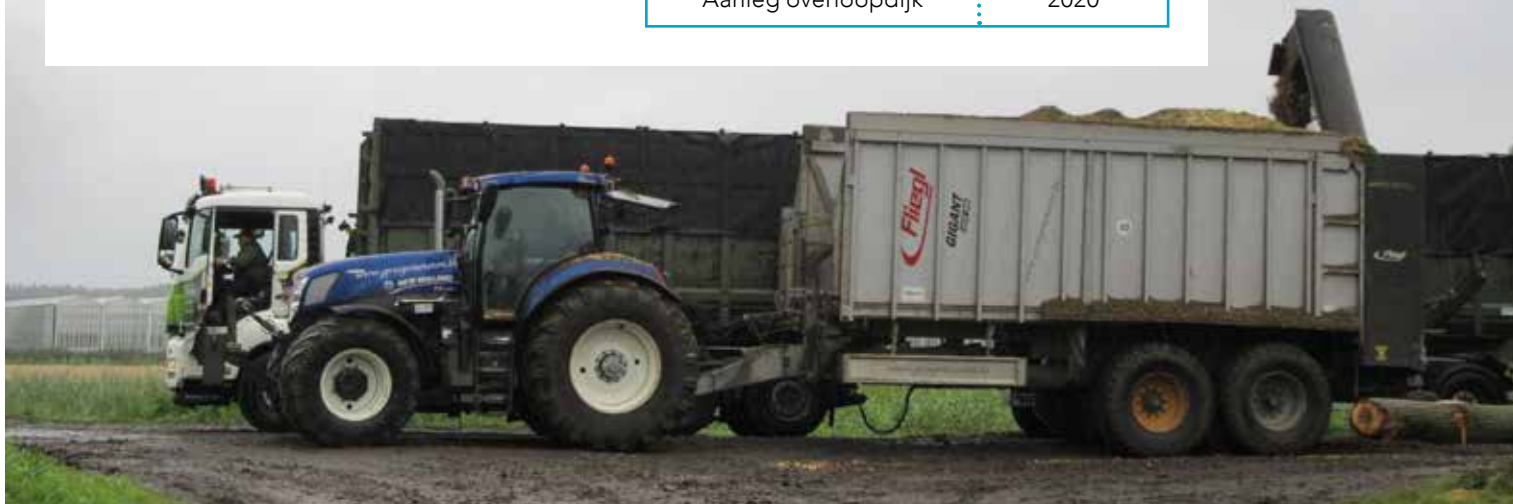
Sinds juli 2016 worden de bomen gekapt op de plek waar de ringdijk zal komen en rond het water in Kleine en Grote Wal.

In oktober 2016 vatten we de grondwerken voor de bouw van de ringdijk aan. Het zand dat nodig is, komt deels uit de zandstock die werd aangelegd met gebaggerd zand uit de Durme, en deels van plaatselijke graafwerken (zie pagina 2).

Verkeer

Tijdens de werken sluiten we enkele wegen in het gebied om veiligheidsredenen af. De verschillende veren blijven bereikbaar. Er loopt een omleiding via de Scheldedijk. De hinder zal duren tot eind 2017: dan zal de ringdijk vermoedelijk klaar zijn. We verontschuldigen ons alvast voor de hinder.

Aanleg zandstock	2014
Archeologisch onderzoek	2016-2017
Graafwerken gebied Wal-Zwijn en Groot Schoor	2016-2017
Aanleg ringdijk	2016-2018
Bouw uitwateringsluizen	2018-2020
Aanleg overloopdijk	2020

CONTACT

Meer informatie over het Sigmaproject Wal-Zwijn vind je op:

www.sigmaplan.be

Met vragen kun je terecht bij Waterwegen en Zeekanaal NV
Sander Belmans, projectingenieur
sander.belmans@wenz.be
03 224 67 21

Agentschap voor Natuur en Bos
Elias Verbanck, projectleider
elias.verbanck@lne.vlaanderen.be
09 276 20 43

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever
Waterwegen en Zeekanaal NV
Afdeling Zeeschelde
Ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

Redactie
Pantarein in samenwerking met Tractebel
Uitgave december 2016
Gedrukt op gerecycleerd papier

Copyright beelden
Bart Lasuy, Yves Adams,
Waterwegen en Zeekanaal NV,
Patrick Heyndrickx

